

Vabariigi Valitsuse korralduse „Riigipiiri ületamise ajutine peatamine Narva-1 piiripunktis“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse korraldus „Riigipiiri ületamise ajutine peatamine Narva-1 piiripunktis“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse riigipiiri seaduse (edaspidi *RiPS*) § 17 lõike 1 punkti 1 alusel.

Eelnõuga peatatakse alates 30. aprillist 2025. a kuni 2. maini 2025. a riigipiiri ületamine Narva-1 piiripunkti kaudu ning selleks ajaks piiripunkt suletakse. Narva-1 piiripunkt on rahvusvaheliseks liikluseks avatud maantee piiripunkt, kus on võimalik riigipiiri ületada kell 07.00–23.00. Riigipiiri ületamine taastatakse ja piiripunkt avatakse 3. mail kell 07.00.

Riigipiiri seaduse (edaspidi *RiPS*) § 17 lõike 1 punkti 1 kohaselt on Vabariigi Valitsusel õigus riigi julgeoleku huvides, avaliku korra tagamiseks, rahva tervist ohustada võiva olukorra ennetamiseks või lahendamiseks, samuti välisriigi palvel ajutiselt piirata riigipiiri ületamist või see peatada.

Piiripunkti sulgemine tuleneb riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamise vajadusest, sest Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi *PPA*) valmisoleku tagamiseks tuleb harjutada tegutsemist rändesurve olukorras ja riigikaitselise kriisi lahendamisel. Selleks korraldab PPA 28. aprillist kuni 2. maini 2025. a õppuse „KILP“. Tegevuste harjutamiseks tuleb 30. aprillist 2025. a Narva-1 piiripunkt piiriületuseks sulgeda. Kui õppust ei tehta, halveneb PPA valmisolek riigi julgeoleku ja avaliku korra tagamiseks.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi õigusnõunik Kaspar Lepper (kaspar.lepper@siseministeerium.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu, Euroopa Liidu õiguse rakendamise ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

2. Eelnõu sisu

Piiripunktid on piirikontrolli eesmärgil rahvusvaheliseks liikluseks avatud maanteelõigu või veekogu, raudtee- või lennujaama, jõe-, järve- või meresadama ehitise ja territooriumi piiratud ja tähistatud osad. Eelnõu eesmärk on ajutiselt piirata riigipiiri ületamist Narva-1 piiripunkti kaudu.

Juhindudes RiPS § 17 lõike 1 punktist 1 sätestatakse **punktiga 1**, et alates 30. aprillist 2025. a kuni 2. maini 2025. a peatatakse riigipiiri ületamine Narva-1 piiripunkti kaudu ja piiripunkt suletakse.

Juhindudes RiPS § 17 lõikest 3 sätestatakse korralduse **punktiga 2** Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni teavitamise eest vastutavad ministeeriumid. Samuti tuleb viidatud sätte kohaselt teavitada huvitatud riike, antud juhul Venemaa Föderatsiooni.

Punkiga 3 sätestatakse korralduse jõustumise ajaks 30. aprill 2025. a.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu liikmesriikide vaheliste sisepiiride ja Euroopa Liidu välispiiride ületamisele kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju¹ (edaspidi *Schengeni piirieskirjad*).

Euroopa Liidu välispiiri ületamisele kohaldatakse RiPS-i ainult osas, mis on Schengeni piirieskirjadega reguleerimata. Schengeni piirieskiri ei reguleeri piiripunktide avamist ega sulgemist, see on liikmesriigi pädevuses. RiPS § 17 lõike 3 kohaselt teavitatakse Euroopa Komisjoni, et Narva-1 piiripunkt ajutiselt suletakse.

4. Korralduse mõjud

PPA prognoosi kohaselt on piiriületuste arv sulgemise perioodil ligikaudu 7000. Arvestades, et üks isik võib riigipiiri ületada regulaarselt, on unikaalsete piiriületajate arv sel perioodil hinnanguliselt 4900.

Tabel. Riskid Narva-1 piiripunkti ajutisel sulgemisel

Risk	Maandamisemeede
Piiripunkti sulgemise ja selle põhjuste kohta levib desinformatsioon ja vaenulik propaganda.	1. PPA teavitab avalikkust õppusest ja õppuse eesmärkidest. 2. PPA teavitab Venemaa Föderatsiooni piirivalveametit.
Piiripunkti juurde võivad koguneda isikud, kes ei ole teadlikud, et sel perioodil on piiripunkt suletud.	PPA teavitab piiripunkti sulgemisest Eesti meedias ja välismeedias.
Verbaalsed ja füüsilised konfliktid võimalikes piiriületusjärjekordades ning vastuseisu väljendamine piiripunkti sulgemisele.	1. Piisav eelteavitus võimaldab piiriületajatel planeerida oma reisiteekonda järjekordade ja ooteaegade vältimiseks. 2. Õppuse piirkonnas on PPA tavapärasest suuremate jõududega, mis omab heidutavat mõju.

Allikas: PPA

Mõju valdkond: sotsiaalne mõju

Sihtrühm: isikud, kes ületavad riigipiiri pereliikmete külastamiseks, töötamiseks, sisseostude tegemiseks või muudel põhjustel Narva-1 piiripunkti kaudu.

Mõju ulatus: mõju täpne ulatus ei ole teada, kuid on pigem väike. Võib eeldada, et ei nõua kohalikelt elanikelt sihiteadlikku kohanemist

Mõju avaldumise sagedust ei saa täpselt määrata, sest PPA ei kogu isikustatud statistikat selle kohta, millistel päevadel konkreetsed isikud riigipiiri ületavad. Mõju avaldub kõikidele isikutele, kes soovivad sulgemise perioodil riigipiiri Narva-1 piiripunkti kaudu ületada.

Mõjutatud sihtrühma suurus sõltub sellest, millise grupiga sihtrühma võrrelda. Prognoositud 4900 isikut on väike arv võrreldes ühe kaldendriaasta piiriületajate arvuga, kuid ilmselgelt on mõjutatud kõik need isikud, kes igapäevaselt riigipiiri Narva-1 piiripunkti kaudu ületavad.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieskirjad). – [ELT L 77, 23.3.2016, lk 1–52](#).

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike, piisav teavitustöö annab võimaluse piiriületajal reisiteekonda planeerida.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Sihtrühm: PPA ja MTA teevad Narva-1 piiripunktis piiri- ja tollikontrolli.

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike. Eelnõu võimaldab PPA-l harjutada vajalikke tegevusi koostöös partneritega. Õppuse üksikasjalikku sisu ja osalevate teenistujate arvu käesolevas seletuskirjas täpsemalt ei avaldata.

Mõju avaldumise sagedus on väike, õppus viiakse läbi kolme päevaga.

Mõjutatud sihtrühma suurus võrreldes PPA ja MTA ametnike arvuga on väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on väike, sest võimalikku ebasoovitavat mõju ei kaasne.

Mõju valdkond: majanduslik mõju

Sihtrühm: ettevõtted, kes toimetavad isikuid üle riigipiiri Narva- 1 piiripunkti kaudu. Siseministeriumile teadaolevalt vähem kui viis Eesti ettevõtet.

Mõju ulatus: mõju ulatus on väike, kuid vedajatel tuleb sõidugraafikutes teha muudatusi.

Mõju avaldumise sagedus on väike, vedajad peavad sõidugraafikud ühekordselt ümber tegema.

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike.

Ebasoovitava mõju kaasnemise risk on keskmine, sest kaasnev mõju on negatiivse iseloomuga. Kui riigipiiri ei ole kolm päeva võimalik Narva-1 piiripunkti kaudu ületada, tuleb teha sõidugraafikutes muudatusi.

Kokkuvõttes tuleb arvestada, et riik on järjepidevalt soovitanud Venemaa Föderatsiooni reisimist täielikult vältida, muu hulgas põhjusel, et julgeolekukaalutlustel võib olla vajalik piiripunktide viivitamatu sulgemine ning Eestisse harjumuspärase teekonna kaudu naasmine ei ole võimalik. Seega võib eeldada, et Venemaa Föderatsiooni reisijad ja nende vedajad on kõikidest riskidest teadlikud ning reisivad Venemaa Föderatsiooni tungival vajadusel. Seetõttu ei pruugi Narva-1 piiripunkti sulgemine kolmeks päevaks olla ülemäära koormav, sest hädavajaliku reisi teeb reisija ka muul ajal. Jätkuvalt on Luhamaa ja Koidula piiripunktid avatud ööpäevaringseks piiriületuseks.

5. Korralduse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja korralduse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvelisi lisakulusid ega -tulusid.

6. Korraldus jõustumine

Korraldus jõustub 30. aprillil 2025. aastal.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. aasta määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lõike 1 kohaselt eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Kliimaministeriumile, Rahandusministeriumile, Regionaal- ja Põllumajandusministeriumile, Riigikantseleile ja Välisministeriumile ning arvamuse avaldamiseks PPA-le, MTA-le, Kaitsepolitseiametile ja Narva Linnavalitsusele.